

“БЯСЕДНАЯ”, верш Багдановіча. Напісаны ў 1914 — 1915. Адзін з найбольш ранніх узораў “вершаў беларускага складу”, падрыхтаваных паэтам для зборніка “На ціхім Дунаі”. Як і іншыя вершы гэтага цыкла, ён вытрыманы ў народна-песенным стылі і з’явіўся вынікам шматгадовых пошукаў паэта ў галіне стварэння новых рытмічных структур нацыянальнага верша, істотна адрознага ад пашыранай у той час сілаба-тонікі. Пошукі новых структурных форм і прынцыпаў у Багдановіча цесна звязаны са зместам, абнаўленнем маральна-этычнай і філасофскай праблематыкі “вершаў беларускага складу”, з задачай паглыблення іх выхаваўчай ролі, эстэтычнай дзейнасці (“каб стаяць бліжэй да душы роднага народа, лепей паталіць яе духоўную смагу”). У аснове твора папулярныя матывы т.зв. бяседных песень з іх характэрнымі вобразна-стылістычнымі прыёмамі і зваротамі (“А чалом, чалом, мае госцейкі, // На бяседачку ў хату новую. // У хату новую — сасновую”), якія надаюць вершу большую сюжэтную завершанасць, паслядоўнасць. Сюжэтна ён блізкі да апублікаваных П. В. Шэйнам у “Матэрыялах для вывучэння побыту і мовы рускага насельніцтва Паўночна-Заходняга краю” “Гаспадару дома” і “Гаспадыні дома” (1891, т. 1, ч. 1, с. 64—65). Як заўважыў У. Дубоўка, малюнак вышывання “каршуновага суда” блізкі да песні, апублікаванай Е. Р. Раманавым у “Беларускім зборніку” (1886, ч. 1—2, с. 365). Аднак Багдановіч не наследуе традыцыйныя вобразы і матывы, усталяваныя трафарэты, а імкнецца на гэтай аснове паглыбіць эмацыянальны змест, раскрыць індывідуальныя рысы характару беларускай жанчыны-працаўніцы, выключную шчырасць і адкрытасць, сардэчную чуласць і гасціннасць (“Ды красна бяседа не ўзорамі, // А ласкавымі прыгаворамі; // Не ядвабнымі абрусамі, // А ласкавымі прымусамі”). Вось чаму нельга аднесці твор да знешняй стылізацыі, гэта значыць пераймання выключна моўна-стылістычных прыёмаў, як сцвярджаў У. Дубоўка ў артыкуле “Рыфма ў беларускай народнай творчасці” (“Узвышша”, 1927, № 3, с. 104). У яго аснове творчая трансфармацыя народнапесенных традыцый, імкненне ўзбагаціць вобразна-выяўленчыя прыёмы беларускай лірыкі, пашырыць яе жанрава-стылістычную разнастайнасць. Гэта плённая тэндэнцыя знайшла сваё далейшае развіццё ў больш позніх “вершах беларускага складу”, асабліва такіх, як “Лявоніха”, “Як Базыль у паходзе канаў”, “Скірпуся” і інш. Песеннай будове твора адпавядае ўся сістэма эмацыянальных зваротаў (“А чалом, чалом, мае госцейкі”), ласкальна-памяншальных эпітэтаў і паўтораў (“У хату новую — сасновую”, “За абрусікі бялёвыя, — // Ой, бялёвыя-саматканыя”), а таксама танічная форма верша (акцэнтнае падкрэсліванне апорных слоў у радку, дактылічная рыфмоўка, багацце інтанацыйных паўз і інш.).

Упершыню — газета “Вольная Беларусь”, 28.4.1918. Паклаў на музыку М. Сірата.